

Research Article

THE NEED TO TRAIN STUDENTS FOR CIVIL PROTECTION

T.T. Nazarov¹

K.K. Jurabayev²

¹Lecturer, special preparation cycle, military faculty, Bukhara state University, Uzbekistan.

²Student, military faculty, Bukhara state University, Uzbekistan.

DOI: http://doi.org/10.15350/UK_6/11.16

Abstract

This article provides an overview of the classification and characteristics of emergencies that may arise in our country, as well as student response to emergencies.

Key words: factories, buildings, raw materials, natural, man-made, safety, population, epidemic, anthropogenic, toxic, seismic, accidents.

Oliy o'quv yurtlarida talabalarni fuqaro muhofazasiga o'qitishdan asosiy maqsad bo'lajak mutaxassislarni favqulodda vaziyatlarda fuqaro muhofazasi chora-tadbirlarini har qanday vaziyatda qo'llashga, hamda noharbiy tuzilmalarning komandirlari lavozimida ish olib borishga o'rgatishdan iboratdir.

FAVQULODDA VAZIYAT (FV) — bu ma'lum hududda avariya, falokat, tabiiy yoki ekologik ofat, epidemiya, epizootiya, epifitotiya va boshqalar natijasida sodir bo'lgan yoki bo'lishi mumkin bo'lgan, odamlar o'limiga yoki kasal bo'lishiga olib keluvchi yoki atrof-muhitga zarar keltiruvchi va odamlar hayotiy faoliyatini buzuvchi vaziyatdir.

Favqulodda vaziyatlarni cheklashda davlatlardagi chegaralar to'siq bo'lmaydi. Shunday ekan «hudud» atamasiga favqulodda vaziyatlarni cheklash milliy va davlatlararo dasturlar ishlab chiqish vaqtida ma'lum mazmun beriladi.

«Favqulodda» so'zini oddiy aholi tili bilan aytganda odatdagi hayotiy voqealardan chetlatish deb tushuniladi.

Favqulodda vaziyatlar shunday hodisa jarayonidirki uning alomatlari, rivojlanishining bir necha o'timlari va oqibatlari bo'ladi.

Favqulodda vaziyatlardan himoyalaniş ayrim tadbirlar tizimini o'z ichiga oladi:

- retrospektiv tahlil, ya'ni o'tmishga nazar tashlagan holda tahlil qilish;
- tayyorgarlikni o'tkazish;
- favqulodda vaziyatlar davridagi harakatlarga tayyorlanish;
- oqibatlarni tugatish ishlari.

Favqulodda vaziyatlar muammosi ko'p qirralidir.

Quyida favqulodda vaziyatlarning hayotiy faoliyat xavfsizligi bilan uyg'unlashgan ayrim masalalarini ko'rib chiqamiz.

Tabiiy ofatlar, sanoat avariylari, transportdagi halokatlar, temiryo'l avariylari, urush vaqtida dushman tomonidan turli qurollar ishlatishi aholining ko'plab guruhlari sog'ligi va hayotiga xavf tug'diruvchi vaziyat vujudga keltiradi. Bu aytib o'tilgan barcha falokatlarni favqulodda vaziyatlar nomi bilan atash qabul qilingan.

Umumiy holatda favqulodda vaziyatlar deganda aholining hayotiy faoliyatiga, jamiyatning iqtisodiga, ijtimoiy, siyosiy sharoitiga va tabiatga sezilarli salbiy ta'sir etadigan va qaror topgan jarayonlarni yoki hodisalarni qat'iy o'zgartirib yuboradigan, kutilmaganda sodir bo'lgan vaziyatni tushunish mumkin.

Har bir favqulodda vaziyatlar o'zining fizik mohiyatiga, faqat o'ziga xos kelib chiqish sabablariga, harakat kuchlariga, rivojlanish xarakteriga, odamga va uni o'rab turgan muhitga ta'sirining o'ziga xosligi bilan ajralib boradi. Bulardan kelib chiqib, favqulodda vaziyatlar murakkab hodisalarning tabiati va xususiyatiga qarab, har xil xarakterli tomonlarini yorituvchi ko'plab belgilari asosida sistemalashtiriladi.

Amaliy maqsadlar uchun kelib chiqish sabablarining xarakteriga, xavfning tarqalish tezligiga, oqibatlarining og'irligiga qarab, jarohatlovchi omillarning tarqalish hukmiga qarab, favqulodda vaziyatlar tavsiflanadi.

Talabalarni favqulodda vaziyat sharoitida himoyalash, shu hodisaning noxush oqibatiga yo'l qo'ymaslik yoki uni maksimal darajada pasaytirish bo'yicha qo'llaniladigan choralar majmuaviy tadbirlardir. Talabalarni himoyalashning samaradorligiga mavjud barcha vosita va usullar to'la ishlatilganda va xavfsizlikni ta'minlash tamoyillari to'laligicha anglab yetilgan taqdirdagina erishish mumkin.

Xavfsizlikni ta'minlash tamoyillari qo'llanishiga ko'ra uch guruhga bo'linadi:

1. Oldindan tayyorgarlik ko'rmoq (shaxsiy va jamoaviy), himoya vositalarini to'plash, ularni tayyor holda saqlash hamda aholi va talabalarni xavfli hududdan evakuatsiya qilish bo'yicha tadbirlarni tayyorlash va amalga oshirish.

2. Differensiyallashgan yo'nalish tadbirlari hajmi va xarakteri xavfli va zaharli omillar manbaining turi va mahalliy sharoitlarga bog'liqdir.

3. Tadbirlar majmuasi favqulodda vaziyatlar oqibatlaridan himoyalash usullari va vositalaridan samarali foydalanish, zamonaviy texno-ijtimoiy muhitda hayotiy faoliyat xavfsizligini ta'minlash bo'yicha tadbirlar bilan birga olib borishni ko'zda tutadi.

References

- O.Qudratov, T.G'aniyev "Favqulodda vaziyatlarda fuqaro muhofazasi".
M.Q.Oripova, I.R.To'xtayev Fuqaro muhofazasi O'quv uslubiy qo'llanma Buxoro 2006-yil.
I.I.Fatoyev, I.R.Tuxtayev, S.K.Subxonova "Fuqaro muhofazasi" fanidan savollar va javoblar. Buxoro 2007-yil.